

SPIONS

Első rész

„Dühöng a folklór és az izzadságszag
torz népviseletben a sok ronda állapot
a nőstények szünet nélkül szaporodnak,
s a világra durva és korcs kölyköket hoznak”
SPIONS: *Nirvânia* (1978 – Részlet)

Dalszöveg: Anton Ello

Előszó

■ Több mint három évtizeddel ezelőtt, 1977-ben Magyarországon alakult meg a néhai szovjet blokk első *punk* együttese, a SPIONS. A zenekar mindössze háromszor lépett fel a magyar közönség előtt. A három koncert közül kettő katasztrofában végződött. Kevesen szerették a Spionst indulása idején. A rockerek túl intellektuálisnak tartották, az entellektüelek nem tudták elfogadni humorát és radikalizmusát, és azt, hogy a csoport az általuk mélységesen lenézett pop kultúrával operált. A hippik és a politikai holdudvarnokok lefasisztázták a Spionst. A művészettörténészek nem tekintették művészetnek azt, amit csináltunk. A ködösítés, kacsintgatás révén túlélő művészek, irodalmárok pedig megijedtek a tiszta, pontos közléstől. Nem hiszem, hogy valaha is játszott volna Magyarországon ádázabban gyűlölt zenekar, mint a Spions.

Az együttes 1978 májusában a hatósági és lakossági zaklatások miatt, és mert nem volt jövője Magyarországon, Párizsba emigrált. Filmek, videófelvételek nem készültek a magyarországi koncerteken, csak pár fénykép, amelyek legtöbbször kézen-közön eltűnt azóta. Néhány zeneileg meglehetősen érdektelen, csupán a dalszövegek és az énekes különleges előadóművészi teljesítménye miatt értékelhető hangfelvételen kívül nem sok nyoma maradt a Spions projekt indulásának. A dokumentumértékű hagyaték tehát csekély, hiteles tanú alig akad.

Anton Ello (Molnár Gergely) és A.L. Newman (Najmányi László)
1977, Budapest; © fotó: Réz István

A Spions emlékkoncertek száralmasak. Ennek ellenére a punk mozgalmat elindító, az azt követő *new wave* periódust megalapozó Spions legendává vált Magyarországon. Még most, több mint harminc évvel az együttes rövid magyarországi működése után is sokan érdeklődnek a régi történet iránt. Az 1980-as évek elején számos zenekar, szólista indította el mindmáig tartó helyi karrierjét lebutított, fogyaszthatóvá, a politika számára is elfogadhatóvá kasztrált Spions számokkal. A Spions valódi punk radikalizmusát egyikük sem merte, tudta vállalni.

Mi a Spions mindmáig tartó hatásának titka? Milyen rejtélyes energia működött a projektben, amely lehetővé tette, hogy egy indulása idején, Magyarországon teljesen sikertelen, sőt gyűlölt, világsikerré később sem vált idea, akciósorozat, jelenség még most is sokakat foglalkoztasson? Ezt a titkot próbálom megfejteni, a Spions általam érzékelt történetét elmondani a következőkben.

A Spions lelke, létrehozója, energiaközpontja a zenekar frontembere, énekes, a politika, valamint a diktatúrarápárti és „ellenzéki” értelmiség által egyaránt marginalizált, számos, tudatosan választott kódneve ellenére Magyarországon („Senki sem lehet próféta a saját hazájában.”) mindmáig MOLNÁR GERGELY néven emlegetett filozófus, író, költő, műfordító, performance művész, pedagógus volt, aki az együttes alakulása idején már az Anton Ello kódnéven működött. Ő dolgozta ki a Spions folyamatosan változó, időérzékeny programját, ő írta a számok szövegeit és a saját énekszólamait. Mindenki más, aki vele dolgozott, vagy bármilyen módon kapcsolatba került a Spions-történettel, szükségszerűen csak mellékszereplő, epizodista, a legtöbb esetben célfeladatot végrehajtó robot volt a projekt léptékében. Én sem vagyok kivétel, még akkor sem, ha számításba vesszük, hogy közeli barátként, kreatív munkatársként fél évszázada asszisztálok a világ legambiciózusabb élettervének megvalósításában. Ott voltam a Spions születésénél, segítettem programjának kidolgozásában és megvalósításában, a nevét is az én közvetítésemmel kapta a projekt. Még ma is a Spions tagja vagyok, a közösen kidolgozott feladatokon dolgozom¹, noha már évek óta jobbra csak telepatikus úton kommunikálok kém-társaimmal.

A Spions hiteles történetét a project lelke² egyszer már megírta a *THE BOOK of Reconstruction* (A rekonstrukció KÖNYVE) című, angol nyelvű könyvében, amely az 1979 és 1984 közötti („Az utolsó öt éves terv”) naplójegyzeteit tartalmazta. Minden nap történetét feljegyezte, a beszélgetéseket szóról-szóra rekonstru-

¹ Najmányi László (WordCitizen) honlapja: <http://www.wordcity.webs.com/>

² A *KÖNYV* írása idején kódnevét először Sergei Pravdára, majd Gregor Davidowra, végül 888-ra változtatta a szerző

Sergei Pravda
1978, Párizs; fotó: Automata

álta, s az egyes bejegyzések végén levonta az adott nap konklúzióját. A *KÖNYV* az évek során több tízezer oldalra duzzadt, nagy nehézségeket okozva a gyakori, kényszerű költözéseknél. A terjedelem, és a kiadók perektlől való félelmei miatt senki sem vállalta a minden olvasója által mesterműnek tartott kézirat kiadását. A perek-

től azért félték a kiadók, mert a szerző feljegyezte minden, gyakran világszerte ismert szereplő nevét, személyes adatait is, s a szereplők legtöbbje szégyenletes, alávaló módon viselkedett a naplóban rögzített eseményekben.

Az 1990-es évek végén az akkor már DJ Helmut Spiell kódnéven ismert szerző a kanadai Montrealban találkozott William S. Burroughs-al, a *Naked Lunch* (Meztelen ebéd, 1959) és más kultuskönyvek írójával, a *beat generáció* egyik vezető személyiségével. Burroughs elolvastott néhány részletet a könyvből, és felajánlotta, hogy segít a kiadásában. Magával vitte a kéziratot Amerikába, azonban néhány hét múlva, 1997. augusztus 2-án meghalt. A kézirat nem jutott el a kiadójához, s azt sem tudni, hogy az élete végéig heroin függő Burroughs megőrizte-e a *Spions* történetét, vagy elhagyta azt bolyongásai során. Az évtizedek óta tartó, hiábavaló kiadókereséstől addigra már megcsömörlött szerző utolsó ómennek gondolta Burroughs halálát. Megsemmisítette a kéziratot, és nem foglalkozik többé a *Spions* történet indulásának rekonstruálásával. Csak barátai őriznek néhány részletet a könyvből. A birtokomban lévő, magyarra lefordíthatatlan³ részeket Párizsban íródtak, emigrációnk első két évében. A teljes kézirattal, tudomásom szerint senki sem rendelkezik, így az *Utolsó Testamentum*⁴ valószínűleg soha sem fog megjelenni. Ahogy a későbbiekből remélhetőleg nyilvánvaló lesz, a keresztény megváltás legendája és a *Spions* eposz közötti párhuzam korántsem légből kapott állítás. És ahogy az *Újszövetség* könyveit sem a főszereplő írta, a mindmáig tartó *Spions*-konspiráció történetének rekonstrukcióját is tanúra bízták a csillagok. A kémek Istene adjon nekem erőt és időt ehhez a munkához.

(Folytatása következik.)

3 A *KÖNYV*, mint ahogy a *Spions* angol nyelvű dalszövegei is, tele van magas szintű szójátékokkal, nyelvi leleményekkel, Magyarországon ismeretlen pop-kulturális és egyéb, az angolszász kultúrkörre vonatkozó referenciákkal. A szövegek magyarra fordítása óhatatlanul dimenzióvesztést, jelentéskárosodást eredményezne

4 *The Last Testament*, a *THE BOOK of Reconstruction* alcíme

DJ Helmut Spiell és Gina Blanca
2001, New York; © fotó: Sir David O'Clock

